

En ze zouden allicht spoediger gladgestreken zijn, wanneer Briand niet met de verdeeldheid in zijn land en Stresemann niet met de partijzucht in Duitschland had moeten rekenen. Nu echter vertroebelden de politieke verhoudingen in die landen ook nog op een andere manier de zaak. Briand wist wel, dat, als hij in één ding toegaf, daar een of ander voordeeltje tegenover moest staan, om de ontevreden en zoet te houden. Stresemann kon evenmin eenige concessie doen, wanneer hij niet op ander terrein winst behaalde. En zoo kwam ook de Rijnlandoccupatie op het tapijt. Wel was, nog vóór het samenkomen van de commissie-Young in Februari van dit jaar, uitgesproken, dat de schuldenkwestie alleen van den finantieelen kant mocht behandeld worden, zonder inmenging van de politiek. Daar had Stresemann zelf ook altijd op aangedrongen. Hij wilde de Rijnlandontruiming onafhankelijk stellen van de betaling der schulden. Volgens hem moest de vrijlating der Rijnprovincies alleen al voortvloeien uit het verdrag van Locarno, en uit Duitschlands lidmaatschap van den Volkenbond. Bovendien vreesde hij, dat te eeniger tijd zijn land wel eens in gebreke zou kunnen blijven, om de hooge bedragen op te brengen, en dan moest toch het Rijnland ontruimd worden.

Maar deze kwestie was er niet buiten te houden. En toen Stresemann merkte, dat het plan-Young een voor Duitschland betere finantieele regeling zou scheppen, koppelde hij, practisch staatsman als hij altijd was, de Rijnlandevacuatie weer vast aan het Youngplan. Daar komt bij, dat Engeland al lang zijn troepen wil terugtrekken, en dat de Labourregeerig er onverwijld wilde toe overgaan, terwijl Briand, nu in de Young-regeling een waarborg was gegeven, dat Duitschland zijn verplichtingen zou nakomen, eveneens den tijd, om Rijnland los te laten, gekomen oordeelde. Dit zou dus wel voor elkaar komen als Snowden nu maar tevreden was geweest. Maar hij hield vol. Eerst trachtte men hem van zijn eischen af te brengen. De pers in Italië en Frankrijk werd boosaardig en

vinnig. Snowden werd persoonlijk beleedigd. Men gaf hem de schuld, dat alles mis zou loopen. Maar de Engelsche staatsman week geen haarbreed. Hij wou dan wel niet het volle pond hebben, maar toch minstens tachtig procent van zijn eischen ingewilligd zien. En toen moesten de anderen, die de conferentie niet wilden doen mislukken, wel over de brug komen. Maar — en hier zat de vrees voor hun landgenooten achter — op voorwaarde, dat ze in andere opzichten een voordeel behaalden. Stresemann zei: ik kan iets toenaderen, als ik de belofte krijg van dadelijke, onvoorwaardelijke ontruiming. Briand sprak: ik durf iets laten vallen, mits de Rijnlandontruiming voorwaardelijk plaats heeft: de ontevredenheid in mijn land over mijn toeschietelijkheid kan ik alleen bezweren, als ik mijn landgenooten tevreden stel met een commissie van toezicht, die tot 1935 toe het Rijnland nog moet inspecteeren en controleeren.

Alweer waren de inzichten dus onvereinbaar. En Snowden week niet. Toen kwam de gedachte op, om Duitschland de ontruimingskosten te laten betalen; daarmee zou Englands gapende beurs dan gevuld worden. Maar dit strookte niet met Stresemanns eisch van onvoorwaardelijke ontruiming. Er bleef dus niets over dan aan Snowden zijn zin te geven. Hem werd een som aangeboden, zijnde 80 % van wat hij gevraagd had. Hij kon tevreden zijn? Neen, want die som verschilde van wat hij zelf als 80 % had berekend. En toen ging men opnieuw aan 't cijferen, waarbij bleek, dat Young zich had vergist, dat de Franschen zich hadden vergist, en dat Snowden gelijk had. Het hem aangeboden bedrag beliep nog geen dertig procent van zijn vorderingen. En toen dat uitgemaakt was, toen stond Snowden nog sterker; toen was hij al overwinnaar. Het pleit was beslecht; alleen moest in spannende nachten, in heftige vergaderingen, nog uitgemaakt worden, op welke wijze men aan Snowden den overwinningspalm, de 48 millioen Mark, zou uitreiken.

In de Chineesche wijk van Batavia.

Bezoek aan een opiumkit

door Drs. A. van Deursen

Van Medan voert een bootreis in drie dagen naar de haven Tandjong Priok.

Het is een haven van Batavia. De handel bleef in de oude hoofdstad; de goederenmanipulatie is evenwel in Tandjong Priok. Het is een plaats, die geheel en al beheerscht wordt door het havenbedrijf — daardoor is van tropische plantenweelde niets te merken aan de kale kaden, waar alleen maar lange loodsen

staan. Zoodra de landingsbrug gereed is, komen tal van Europeanen aan boord, om hun familie of kennissen te begroeten. Ondertusschen dragen talrijke koelies de bagage naar de douaneloods. De „bootwerkers” zijn Bantammers, welke ten getale van 1950 wonen in de Unie-Kampong, gebouwd door de Scheepvaart Maatschappijen. Deze Unie-Kampong is een unicum in de wereld en levert het bewijs, van wat goed

georganiseerde maatschappijen voor de inlanders doen. Al die Bantammers hebben een vrije woning, bovendien ontvangen zij voedsel en water gratis, ook als zij niet werken; op dagen,

via, door J. P. Coen gesticht, ligt meer zee- waarts.

En nu valt wel sterk op het verschil in aanleg tusschen Oud- en Nieuw Batavia. Want

Straat in de Chineesche wijk van Batavia. Alle huizen zijn toko's (winkels).

dat zij arbeiden moeten, bekomen ze een loon van /0.75 per dag.

Die koelies dan rennen met onze koffers naar de loods en na eenige formaliteiten kunnen wij wegrijden over den gladden asphaltweg van Tandjong Priok naar Batavia. Het landschap is hier volkomen vlak — naar het westen ziet men over moerassige plaatsen, waar de visch- vijvers zijn.

Spoedig rijdt men dan Batavia binnen en we nemen onzen intrek in het Hotel der Neder- landen.

Wanneer wij dan in de volgende dagen trek- ken door de hoofdstad van de belangrijkste archipel der aarde, kunnen wij bewonderen den grootschen aanleg van Weltevreden, de stad door Daendels aangelegd. Want het Oude Bata-

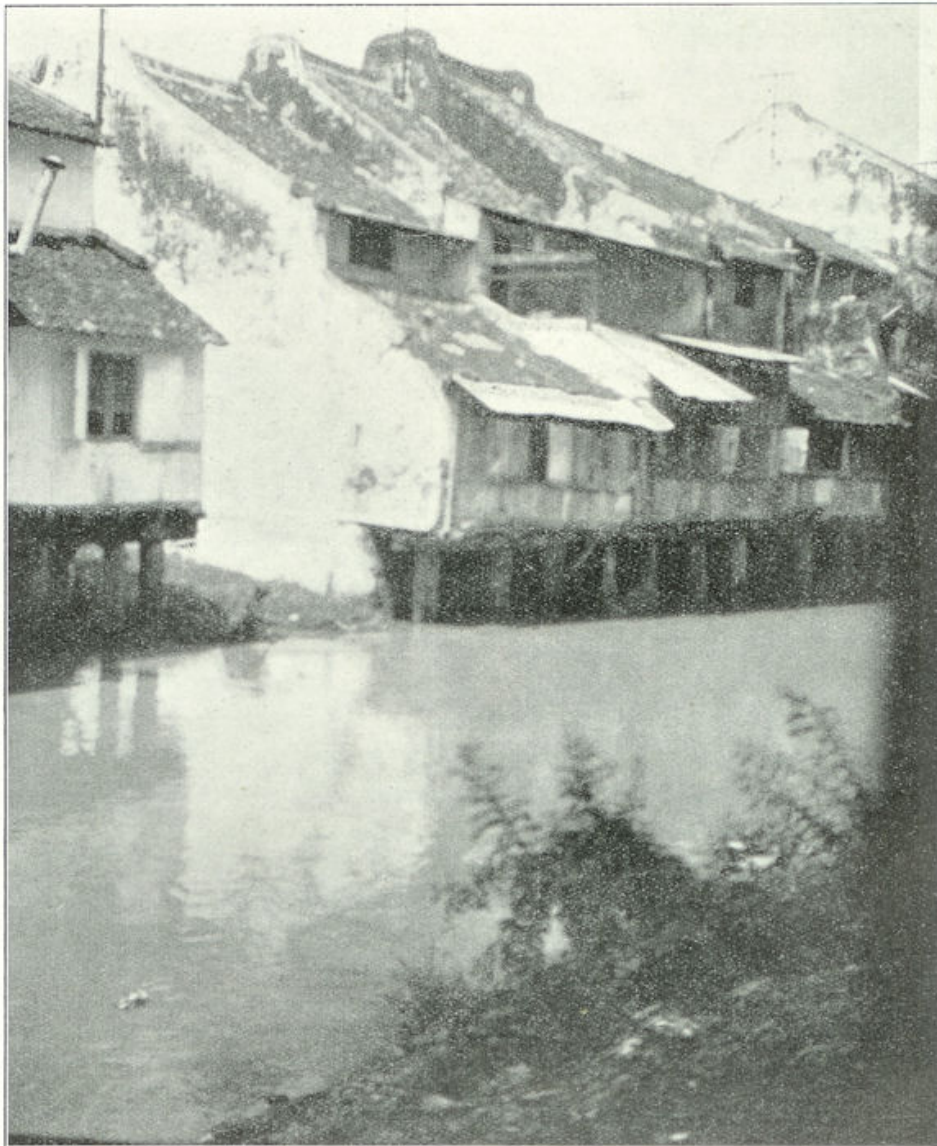
Nieuw Batavia, naar een oud landhuis Welte- vreden genoemd, is een villapark met breede lanen en grootsche pleinen zonder weerga. Al- leen aan Rijswijk rijen zich hooge handelshui- zen langs de gracht.

Oud Batavia is een stad van smalle straten en vieze grachten met oud-Hollandsche wip- bruggen en houten schuiten, met volle toko's en druk gewoel op de straat — maar ook met sierlijke Chineesche gevels en deftige patriciers- woningen.

Oud Batavia is ook de stad, waar de namen herinneren aan de dagen van de Oost-Indische Compagnie — van het kasteel en den boom, het kanon en de stadsherberg. Hier gevoelt men iets van de sfeer, waarin de eerste mannen hebben geleefd en gestreden.

Oud-Batavia is vooral ook de Chineesche wijk, waar de Chineesche huizen staan met de gebogen daklijsten en de grillig versierde noklijnen. Wanneer wij wandelen door de drukke

die met onuitdoofbare energie werken; op elk uur, dat men de toko's passeert, ziet men hen aan den gang; altoos zijn de meubelmakers bezig; men vraagt zich af, wanneer die menschen

De schilderachtige oude huizen met de gebogen noklijnen, weerspiegeld in de vieze gracht van de Chineesche wijk te Batavia.

rommelige en morsige straat, blijven we telkens stilstaan, om de fraai gekromde daklijnen te bewonderen. En als we dat doen, zien Chineezzen lachend onze verbazing.

Alle Chineezzen hebben het haar „en brosse”, halfkort afgeknipt en omhooggeborsteld, heel wat anders dan de vroegere staarten. De vrouwen dragen een zwart glimmend baadje over een wijde lange broek, maar ze hebben geen rokken aan. Het is hier de wijk der Chineezzen,

eigenlijk rust hebben. Het eigenaardig karakter van deze oude stad komt ook uit in de Chineesche opschriften. Verrassend is het vooral, een Chineesche Christelijke kerk te zien. Die kerk staat wel ècht in de Chineesche buurt, want op honderd schreden afstand is de opiumkit, welke wij gaan bezoeken.

De opium, welke in Indië verhandeld wordt, is afkomstig uit Perzië en Turkije. Uit de nog

niet rijpe zaaddoozen wordt het melksap opgevangen, dat er uitvloeit na de insnijding. Dat sap wordt bewaard in aarden bollen, waaromheen epiumbladen kleven. Zoo'n bol, ter grootte

meling van vernuftig uitgedachte smokkelmidelen, bijv. schoenen met helle hakken, dozen met dubbelen bodem; openingen in den tropenhelm.

Christelijk-Chinese Kerk in Batavia.

van een kokosnoot, heeft een handelswaarde van f 90.

Dit heulsap wordt bewerkt in de groote opiumfabriek van Batavia. Wij mogen, dank zij onze introductie, met den scheikundigen ingenieur zoo maar de fabriek ingaan. Maar voor de arbeiders is het niet zoo eenvoudig. Die komen in voorvertrekken; daar ontkleeden ze zich; gaan dan naakt door een hek en komen in de fabriekslokalen, waar ze allen uniforme kleeren aantrekken, kleeren zonder zakken om het smokkelen tegen te gaan! Er heerscht in de fabriek een weege zoete lucht van opium. De strooperige massa in de aarden bollen ondergaat een heele reeks bewerkingen voordat eindelijk verkregen is de tjendoel (Chineesche naam voor opium) of matal (Javaansche naam). Als het goed gereed is, wordt het verpakt in kleine blikken hulsjes van $\frac{1}{2}$, 1, 2, 5, $12\frac{1}{2}$, 25 mata. En 1 mata = 386 milligram.

Een bijzondere afdeling van de fabriek is voor het bepalen van het gehalte in de opiumresten, welke ontstaan bij het schuiven. Een benauwende lucht, erger dan van uitgebrande pijpen, hangt hier. Maar deze afdeling is het, welke van beteekenis is voor de kithouders, want deze ontvangen hieruit hun inkomen.

Het heulsap is zeer duur; vandaar dat er geweldig wordt gesmokkeld. In de opiumfabriek is zelfs een klein museum met een verza-

Deze opium wordt nu van staatswege in bepaalde verkoophuizen aan Chineezzen verkocht, waarbij een Inlandsche mantri het beheer voert. Gezegde mantri bekomt een salaris van staatswege.

Heeft nu een Chinees of een inlander in zoo'n opiumverkoopplaats (welke dus geheel iets anders is dan de opiumkit!) het bedwelmende sap gekocht, dan gaat hij daarmee naar een kit. Een controleur van den opiumdienst had de vriendelijkheid, ons hier rond te leiden, omdat Europeanen niet worden toegelaten.

De kit was een smal, maar diep huis. Langs de wanden waren houten britsen, waarop schuivers lagen.

Die schuivers brengen zelf hun opium mee; die wordt dus niet verkocht door den kithouder. Deze moet gratis aan de schuivers de banken afstaan en kosteloos de pijpen leenen. Die pijpen zijn tamelijk duur. Hoe ouder een pijp is, hoe kostbaarder; een goede, gebruikte pijp vertegenwoordigt een waarde van f 100—f 150. Waarvan krijgt dan de kithouder zijn inkomsten, als hij alles kosteloos moet leveren? Uit een bron, waaraan ik nooit zou hebben gedacht. Als de schuiver namelijk de pijp gerookt heeft, blijft er wat djiting in de pijp zitten, het overblijfsel van de opium. Het lijkt wel op het bruine aanbrandsel in een tabakspijp. Welnu, deze djiting verzamelt de

kithouder nauwkeurig en verkoopt dat aan het Gouvernement. In de opiumfabriek wordt dan het gehalte bepaald, dat deze resten nog aan heulsap bevatten. De opbrengst daarvan is de

voordoer, hoe dat schuiven wel toeging. Hij had wel ervaring, want hij verbruikte 25 mata per dag en hij schoof reeds 41 jaren lang! Om alles duidelijk te laten zien, begon hij met het openen

Chineesche Opiumkit. Opschrift boven de deur: Opiumkit voor mannen (in het Nederlandsch, Maleisch, Arabisch en Chineesch).

bron van inkomsten voor den kithouder. Op onze vraag, hoe groot dat inkomen was, vernamen wij tot onze verwondering: f 500 tot f 700 per maand. En de kithouder had betere jaren gehad!

De oude Chinees, de kithouder, zou het eens

van een opiumtube. Daaruit wordt een klein bolletje gekneet boven een vlam en dan in den bol van de pijp gebracht. De schuiver inhaalt nu den rook. Heeft hij dat gedaan, dan drinkt hij thee, om de rook diep in zich te krijgen. Daarna slaapt hij op de bank; de slui-

ring wisselt van een kwartier tot een uur. Na die slaap voelt de schuiver zich prettig en dat genoeg, om zich „s e n a n g” (lekker) te gevoelen is het, dat den Chinees weer naar de

dysenterie hier hun pijn te vergeten. Merkwaardig is het, dat opiumschuivers een zekere vrees hebben voor water; zij wasschen zich weinig en verwaarloozen zoo hun lichaam. Zij

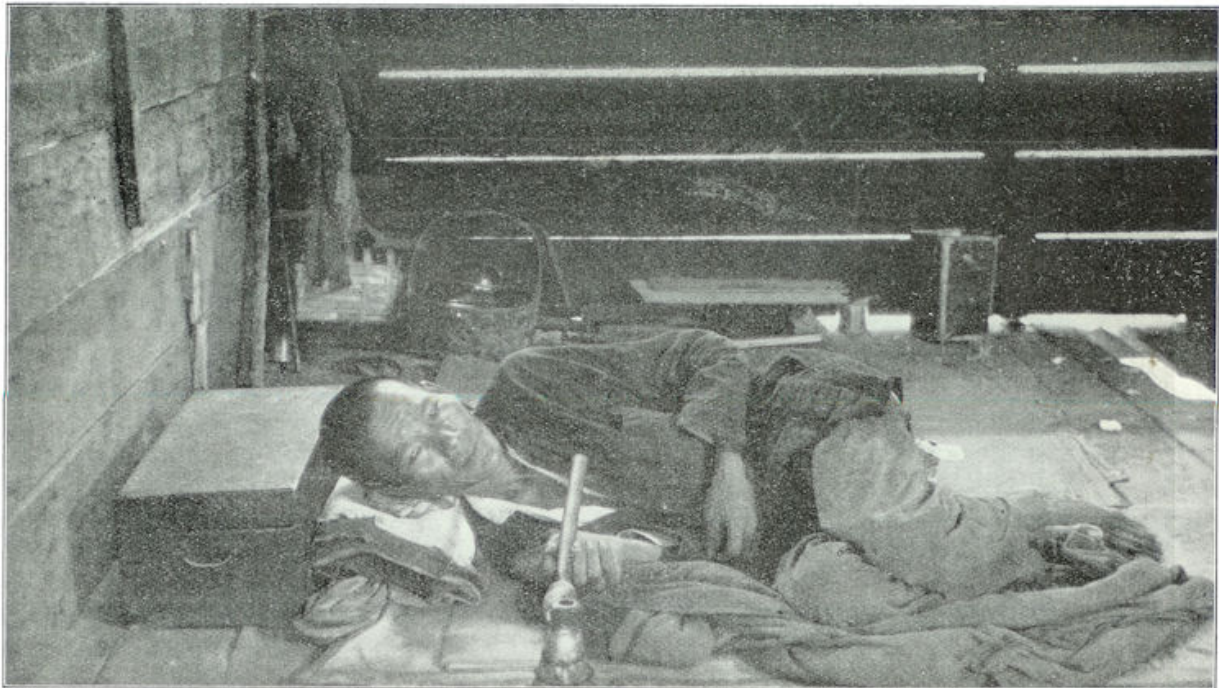

Opiumkit in de Chineesche wijk te Batavia. In de deur de kithouder.

opiumpijp doet grijpen. Het aangename gevoel duurt drie tot vijf uur; om nu den heelen dag behaaglijk te wezen, schuiven velen driemaal daags. Vele meubelmakers inhaleeren 's morgens voor den arbeid, 's middags tusschen twaalf en één en 's avonds na zes uur den bedwelmenden rook van dit heulsap. Juist om de schijnbare, bedriegelijke wegneming van het leedgevoel trachten lijders aan tuberculose of

worden zwak en uitgemergeld en zijn op verre na niet in staat de begeerlijke handelingen te verrichten, waarvan zij in hun droomen de genugten zien. In het ziekenhuis van Bandoeng zagen wij later een paviljoen, dat alleen voor opiumlijders bestemd is. Want wel schijnen taaie schuivers oud te kunnen worden, maar velen grijpt het sloopende gebruik sterk aan.

Juist waar het opiumgebruik nadeelig is

Chineesche opiumschiiver.

voor de bevolking, blijft het een vreemde toestand, dat het Gouvernement, in zoo velerlei

richting ijverend voor de volksgezondheid, een groote bate trekt uit het bedwelmende heulsap.

Verschrikkelijke dagen

door *Ds. W. J. J. Velders*

Eigenlijk zijn het boetedagen, de jomim noraïem, die tusschen nieuwjaarsdag en grooten verzoendag liggen, maar Levison vond het verschrikkelijke dagen.

Zoo sprak de jonge Levison, maar hij deed het niet in 't bijzijn van zijn vader.

Van Sjabbes tot Sjabbes konden vader en zoon het best met elkander vinden.

Vader had den heiligen Sjabbes lief, omdat dan het grootste gebod voor den jood kon gedaan worden en de zoon, die wat „vrijer” van opvatting was, vond zoo'n rustdag heerlijk en voor alle menschen noodig, maar hij begreep niet, waarom allen niet denzelfden dag voor rustdag hadden, dat zou toch den handel zeer ten goede komen.

Van der jeugd af had hem dat gehinderd, omdat hij op Sjabbes niet naar school mocht en daardoor eenigszins afhankelijk werd van den niet-joodschen jongen, die naast hem zat en aantekeningen hield als zij geen „mot” hadden, wat in den knikkertijd geregeld voorkwam.

Op de joodsche school, die hij 's Zondags bezocht, had hij er ook al over gesproken en de Rebbe had met nog krachtiger argumenten dan

vader getracht, hem te overtuigen, dat hij een groote dwaasheid voorstond om te willen, dat de joden zich voor dezen rustdag zouden schikken naar de meerderheid. Aan de joden was toch de sabbath gegeven.

„Alle dagen zijn toch eigenlijk heilig of moeten het zijn”, liet hij zich op een avond ontvallen, in een groot joodsch gezelschap.

„Dat is taal van den afvallige”, zei de Rebbe, die uit een joodsch geschrift, waarin uitspraken van Paulus waren opgenomen, deze uitdrukking zich herinnerde.

En de Rebbe nam bij het weggaan vader ter zijde om hem toe te fluisteren, dat z'n zoon in het Nieuwe Testament las, dat verboden en gehate boek.

Vader schrok, maar kon het niet gelooven.

Den volgenden morgen wilde hij toch zekerheid hebben. De jongen was nu 17 jaar en wie wist hoe loslippig hij was tegenover Gojiem, met wie hij dagelijks in aanraking kwam.

Het bleek, dat de jongen wel wist, dat het N. T. bestond, dat juffrouw Brugman, een goeie klant, er hem wel eens over sprak. Die wilde maar steeds over Jezus met hem spreken,